

NOVA GORICA: Pogovor z Martino Mrhar, v. d. umetniške vodje SNG Nova Gorica

Gledališče mora vznemirjati

Martina Mrhar ustvarja kot dramaturginja v SNG Nova Gorica že več kot dvajset let; zadnje leto je tudi v. d. umetniške vodje. Sooblikovala je več kot 30 predstav, zasnovala vrsto gledaliških listov in drugih gledaliških publikacij. Kot Solkanka s "svojim domačim" gledališčem diha že dolgo, zato dobro pozna njegovo rast, ustvarjalno valovanje, njegovo moč in tudi točke, ki jih je treba okrepiti.

Z njo smo se pogovarjali ob vstopu v gledališko sezono 2013/14, ki je zaznamovana z dvema jubilejema - dvajseto obletnico odprtja novogoriške gledališke stavbe in desetletnico statusa nacionalnega gledališča.

► **V uvodniku v novo gledališko sezono ste nakazali, da se gledališče na krizo duha človečnosti odziva z uprizarjanjem iger, ki spodbujajo h kritični refleksiji družbene stvarnosti in tudi kritični samorefleksiji. Ima gledališče moč, da v gledalcu nekaj "premakne", ga spremeni ali celo vpliva na utrip družbe?**

"Gledališčniki vselej ustvarjamo z vero, da se bo med zgodbo na odru in doživljanjem gledalcev v dvorani vzpostavil gledališki dogodek, saj brez gledalcev ni predstave. Kolikšno moč lahko ima gledališče, nazorno kažejo zgodovinski primeri prepovedi predstav in preganjanja avtorjev. S strahom oblastnikov in njihovo potrebo po nadzoru živi gledališče tako rekoč vse od svojega nastanka, saj sta dva od treh velikih grških dramatikov, začetnikov gledališke umetnosti, umrla v izgnanstvu. Ob vprašanju, ali ima gledališče moč, da spreminja svet, pa se žal moramo soočiti tudi z naslednjim dejstvom: če bi gledališče res imelo takšno moč, potem se ne bi znova in znova vračali k starim, klasičnim igram, ki nam z distance še toliko bolj pretresljivo razgaljajo 'večne' zgodbe in vzorce konfliktov, spletk, manipulacij."

► **Po kaj gredo ljudje v gledališče? Emocije, katarzo? Zdi se, da je danes vseprisoten okus, ki hlepi po lahkotni, površinski, zabavni vsebini**

"Komedija in tragedija sta enakovredna žanra; univerzalen simbol gledališča sta dve maski, ena nasmejana, druga žalostna. Ljudje v gledališču pričakujejo vznemirjenje, čustveno, miselno, estetsko. Če je vznemirjenje močno, potem niti ni toliko pomembno, ali je zgodba komična ali dramska, tragična. Kar pa zadeva vseprisoten okus, pričakovanja so vendarle različna, tako kot smo si različni ljudje. Je pa res, da so danes mediji močni in ne oblikujejo samo univerzalnega okusa, ampak vse prevečkrat kar samo realnost."

► **Novogoriško gledališče ima že deset let status nacionalne ustanove. Kakšno poslanstvo in odgovornost nosi kot gledališče narodnega značaja?**

"Gledališče narodnega značaja naj bi ustvarjalo predstave s takšnimi umetniškimi ambicijami, da so upravičene do subvencije države. Država pa naj bi podpirala, kar je pomembno za njeno kulturno podobo oziroma za družbo v celoti. Nacionalna gledališča so v Evropi začela nastajati v 18. stoletju skupaj z idejo naroda in pobudami, naj bo umetnost dostopna vsem, ne samo privilegiranemu sloju. V Sloveniji sta narodni gledališči v Ljubljani in Mariboru nastali po prvi svetovni vojni, po osamosvojitvi pa je Rudi Šeligo kot minister za kulturo dal pobudo, naj ima država tudi na zahodni meji gledališko ustanovo nacionalnega pomena. Primorsko dramsko gledališče je takšen status pridobilo zaradi dotedanega kakovostnega dela in predstav, s katerimi je tudi v tujini predstavljalo slovensko umetnost. Odgovornost narodnega gledališča je v zdajšnjih družbenih razmerah, ko država potiska umetnost na trg, velika - po eni strani naše predstave ne bi smele pristajati na komercialne zahteve, po drugi pa bi morali čim več denarja za svojo dejavnost pridobiti na trgu. Kako pritegniti čim več gledalcev, a ne podleči prelahkotnemu okusu, je izziv za vse umetniške hiše. Zagotovo je pomembno, da svoje predstave ustrezno predstavimo in vzbudimo zanimanje tudi med tistimi, ki ne hodijo v gledališče ali se ga celo bojijo. Predvsem pa moramo še več pozornosti nameniti mladim."

Ob nastanku filma pred sto leti so nekateri menili, da bo ta pokopal gledališko umetnost, a se je vendarle obdržala. In verjamem, da bo tudi danes, kljub novim tehnologijam, na primer la-

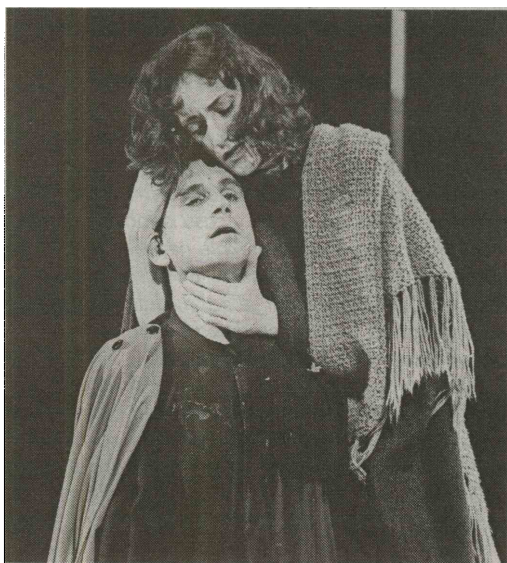
Page: 3

Reach: 86000

Country: SLOVENIA

Size: 774 cm2

2 / 3

Pred dvajsetimi leti je na novem novogoriškem odru prva zaživela predstava *Krst pri Savici* Dominika Smoleta. Režiral jo je Janez Pipan, glavni vlogi pa sta igrala Radoš Bolčina in Saša Pavček. Letošnjo jubilejno sezono stavbe **SNG Nova Gorica** pa bo odprla uprizoritev klasičnega dela Williama Shakespeara in Thomasa Middletona *Timon Atenski*; tudi v režiji Janeza Pipana. V igri sta izpostavljeni človeška pogoltnost in preračunljiva radodarnost.

serskim hologramom, ki omogočajo tridimenzionalne projekcije, živela naprej. Gledališka predstava je pomemben socialni dogodek, saj vse bolj živimo na klik in v virtualni resničnosti. In prav ta 'živ stik' igralca in gledalca daje gledališču poseben čar."

► Nova, jubilejna sezona, ki ste jo poimenovali "različno pravično", prinaša osem uprizoritev (štiri na velikem odru in štiri na malem), ki z različnih zornih kotov motrijo vprašanje, kaj je prav, pravica, pravično. Prinašajo tudi odgovor?

"Kadar se v predstavah dotikamo družbeno angažiranih tem, odgovorov ne nosimo na pladnju, temveč spodbujamo gledalca h kritičnemu razmišljanju. Moto sezone "različno pravično" vzpostavlja zgolj vez med predstavami, ki jih bomo uprizorili, v njih pa se bomo srečevali z zelo različnimi zgodbami in junaki, tudi z zelo različnimi žanri. Zagotovo pa jim bo skupno danes vseprisotno spraševanje, kako to, da so temeljne vrednote v delovanju posameznikov in družbe čedalje bolj odsotne."

► Pred dvajsetimi leti ste se preselili iz stare gledališke dvorane v Solkanu v takrat novo stavbo v Novi Gorici. Ste bili ustvarjalci vznemirjeni, zadovoljni? Kaj se je spremenilo?

"Obdobje delovanja Primorskega dramskega gledališča v stari solkanski dvorani, ki sem ga sama ulovila za rep, je bilo obdobje izjemnega entuziasma in povezanosti, saj je bila prostorska stiska res velika. Prostori v zaodru so bili majhni, tudi pisarne uprave v Kulturnem domu v Novi Gorici so bile natrpane. Z novo hišo v centru mesta je gledališče pridobilo neprimerljivo boljše pogoje za razvoj, po prizidku male dvorane pa lahko rečemo, da so zdaj prostorske možnosti za ustvarjanje v primerjavi z marsikaterim drugim slovenskim gledališčem krasne."

► Kakšno **SNG Nova Gorica** si želite v prihodnje? V katero smer naj bi se razvijalo?

"Gledališče je živ organizem, nepremišljeni posegi lahko prinesejo hude posledice. In če za zdravje rečemo 'po štriku dol, po nitki gor', si v prihodnje ne želimo niti kratkih 'štrikov', še najmanj pa kakšnega okrog vratu. **SNG Nova Gorica** ima močan igralski ansambel, ki se bo v prihodnjih letih pomlajeval, tudi v drugih službah se menjujejo generacije. Programsko bo gledališče zasledovalo to, kar se je v preteklosti izkazovalo za najboljše: s priznanimi zunanjimi sodelavci, med njimi so ključni režiserji, ustvarjati sodobne predstave, tako z novim branjem klasike, iskanjem najboljših novih besedil, pa tudi s spodbujanjem avtorskih projektov. Za pravi utrip in kroženje ustvarjalnih energij so pomembna tudi gostovanja, izmenjave predstav z domačimi in tujimi gledališkimi hišami. In seveda festival, ki bi mestu povrnil nekdanji sloves, kakršnega je imelo kot gostitelj tradicionalnega festivala Goriških srečanj malih odrov, kasneje Festivala Alpe Jadran in nazadnje Mejnega festa. Ob praznični sezoni smo si postavili vodilo 'skupaj naprej gradimo naše gledališče'. Čeprav nismo komercialno gledališče, želimo biti dostopni čim širšemu krogu ljudi. Če se vrnem k začetku najinega pogovora, gledališke predstave ni brez gledalca."

DOMINIKA PRIJATELJ

Page: 3

Reach: 86000

Country: SLOVENIA

Size: 774 cm2

3 / 3

Pročelje SNG Nova Gorica